

การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน : กรณีศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

**The Study of Situation and Guidelines for Developing the Academic Work
of Schools : A Case Study of Kalasin Primary Educational Service Area
Office 1**

จุฑามาศ นาสมจิตร,¹ อนุวัฒน์ วันทอง,² พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ³

Jutamad Nasomjit,¹ Anuwat Wantong,² Pacharawit Chansirisira.³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และเพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าวิชาการ จำนวน 376 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครูหัวหน้าวิชาการ และครูกลุ่มงานวิชาการในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 15 คน ขั้นตอนที่

---

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master degree Student of Educational Administration Program Faculty of Education, Mahasarakham University

² Faculty of Science, Mahasarakham University

³ Asst. Prof. Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

4 ประเมินแนวทางการดำเนินงานวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1) ผลการศึกษาขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการหลัก 8 ด้าน ประกอบด้วย การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ การนิเทศการศึกษา

2) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนของผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการ มีการดำเนินงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน

3) ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่ามี 2 องค์กรประกอบหลัก 12 องค์กรประกอบย่อย

4) ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the framework of academic implementation of schools, 2) to study the current situation of academic implementation of schools, 3) to study explore Best Practices for Academic Administration at the educational institutions, and 4) The evaluative of Propriety, Accuracy, Possibility and Utility of guidelines for academic work implementation of schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1. The samples were 376 school administrators and Heads of Academic Department in school. They were selected by Stratified Random

Sampling. The instruments which were used for data collection were the Questionnaire, and Interview Form. Data were analyzed by using the Computer Program. There were 4 Steps of research implementation. Step 1, study of the Framework for academic implementation of school. Step 2, the current situation of academic work implementation in schools. Step 3, interview of 15 administrators and heads of academic departments in schools with best practice, they were selected by Purposive Sampling. Step 4, the guidelines for academic implementation, were evaluated by 10 experts. The statistic using for data analysis included the Percentage, Mean, and Standard Deviation.

The research findings were as follows:

1) The schools conducted 8 aspects of framework for academic work implementation including: the academic work plan, the instructional management in school, the school curriculum management, the measurement and evaluation, the implementation of learning achievement transfer, the research for student quality development, the development and promotion for learning sources, and the educational supervision.

2) The situation in 8 aspects of academic work implementation in schools of school administrators and heads of academic work, in overall, the practice was in "High" level. Considering each aspect, 7 aspects were in "High" level, and 1 aspect was in "Moderate" level.

3) The findings of study in academic work implementation of schools with best practice under Kalasin Primary Educational Service Area Office 1, found that there were two main components which cover twelve subcomponents altogether.

4) The evaluative findings of Propriety, Accuracy, Possibility and Utility of guidelines for academic work implementation, in overall, was in "High" level.

Keywords : An academic implementation of schools, Kalasin Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสูงสุดคือพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เต็มศักยภาพโดยเน้นให้นักเรียนมีความสามารถทางความคิด แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด วิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหา ทันโลกทันเหตุการณ์ มองไกล คิดไกล ใฝ่รู้ อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างสันติ มีคุณธรรมจริยธรรม วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่และตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนไว้ 4 งาน คือ งานวิชาการ งานธุรการการเงิน งานพัฒนาบุคลากร และงานบริหารทั่วไป หมายถึง ภารกิจหลักเหล่านี้ต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดี โดยมีวิธีการอย่างไรถึงจะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพได้ โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ตามเป้าหมายและความคาดหวังของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 11-12) การจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษามีบทบาท และมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้และเป็นไปตามหลักสูตรกำหนด ขณะเดียวกันจะต้อง

พัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การที่จะจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษาจำเป็นที่จะต้องฟังพหุชุมชนและสังคมภายนอก ให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ กำหนดทิศทาง ให้คำแนะนำเพื่อให้สถานศึกษาสามารถผลิตประชากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังของสังคมต่อไป ผู้บริหารต้องคิดหาวิธีและแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพมีชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมถึงมีความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคลตั้งที่สมิท และคนอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษางานในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 40 งานบริหารบุคลากร ร้อยละ 20 งานบริการกิจการนักเรียน ร้อยละ 20

งานบริหารการเงิน ร้อยละ 5 งานบริหารอาคารสถานที่ ร้อยละ 5 งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ร้อยละ 5 งานบริหารทั่วไป ร้อยละ 5 จะเห็นได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ใช้เป็นผู้ที่ใช้อำนาจในการบริหารที่จะอำนวยความสะดวกให้กิจการทุกอย่างดำเนินไปตามแผนงานของสถานศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมากโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดหมายหลักของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาและเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารในการบริหารงาน ดังนั้นภารกิจงานวิชาการจึงถือว่าเป็นงานสำคัญเป็นหัวใจของการบริหารงานทั้งหมดนี้ ผู้บริหารควรจะต้องมีความตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนร่วมคิดร่วมทำ และสุดท้ายคือการทำงานเป็นทีมโดยบุคลากรในสถานศึกษาต้องได้รับการเตรียมความพร้อม มองเห็นคุณค่า มีความรู้ความสามารถเข้าใจตลอดถึงการติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ อื่นๆ (ปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์. 2555 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Smith and other. 1960 : 170)

สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัด 186 โรงเรียน ได้ขับเคลื่อนนโยบายให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายการปฏิบัติให้ถึงครูถึงนักเรียน ถึงโรงเรียนและถึงประชาชน โดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานแต่เนื่องจากภาพรวมการประเมินผลด้านวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้านวิชาการยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก จากผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) ปีการศึกษา 2555 ซึ่งจัดสอบโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ผลปรากฏว่าผลการทดสอบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำ ปัญหาที่เกิดจากการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา นอกจากคะแนนสอบระดับชาติที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ยังส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง นักเรียนไม่มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ขาดการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล นักเรียนขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ขาดทักษะในการทำงาน และนักเรียนขาด

ความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน ขาดทักษะการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ส่งผลถึงผู้ปกครองและชุมชนทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. 2556 : 80)

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 อันจะได้แนวทางการพัฒนางานวิชาการที่เหมาะสมในการพิจารณานำไปใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

3. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

4. เพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 มี 8 ด้าน คือ 1) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การนิเทศการศึกษา 7) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ 8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 33-34)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และครูหัวหน้าวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 396 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 198 คน และครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 198 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 35) จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 188 คน และครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 188 คน รวมจำนวน 376 คน

3. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าวิชาการ และครูกลุ่มงานวิชาการ ในสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ที่ใช้ในการสัมมนาเชิงลึก เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนจำนวน 3 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งหมด 15 คน

4. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ และผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 54 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ใน 8 ด้านตามกรอบการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553 : 121)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Form) มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2. เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) กำหนดหัวข้อเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงาน

วิชาการของโรงเรียน ใน 8 ด้าน ตามกรอบการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้รับการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน วันที่ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน

3. แบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้อง และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน

การดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้ได้กรอบการวิจัยแล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครูหัวหน้าวิชาการ และครูกลุ่มงานวิชาการในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 15 คน แล้วนำมาสังเคราะห์สร้างเป็นร่างแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบสอบถามและแบบประเมินโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำมาแปลความหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ของ บุญชม ศรีสะอาด. (2553 : 125)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดกลุ่มเนื้อหาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นำมาหาข้อสรุป ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาขอขยายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 มีทั้งหมด 8 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5) การวัดผล ประเมินผล

และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 7) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ 8) การนิเทศการศึกษา

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปรากฏ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการ โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การดำเนินการ	ผู้บริหาร			หัวหน้าวิชาการ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1.	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	3.79	0.82	มาก	3.75	0.80	มาก
2.	การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.20	0.54	มาก	4.38	0.47	มาก
3.	การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	3.71	0.69	มาก	3.78	0.68	มาก
4.	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.35	0.60	ปานกลาง	3.34	0.65	ปานกลาง
5.	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.34	0.76	มาก	4.19	0.45	มาก
6.	การนิเทศการศึกษา	3.99	0.66	มาก	3.57	0.57	มาก
7.	การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	3.53	0.68	มาก	3.43	0.40	ปานกลาง มาก
8.	การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.76	0.67	มาก	3.77	0.64	มาก
รวม		3.85	0.67	มาก	3.77	0.75	มาก

จากตาราง พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ของหัวหน้าวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่ามี 2 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ

หลักที่ 1 ขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 8 ดังนี้ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินการตามแผน 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพงาน

4. ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และประโยชน์ที่ได้รับของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

อภิปรายผล

1. จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ในปัจจุบันพบว่า ขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1 มีการดำเนินงานวิชาการหลัก 8 ด้าน คือ

- 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 3) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
- 4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 5) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 7) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และ
- 8) การนิเทศการศึกษา

ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กมล ภูประเสริฐ (2545 : 9) ที่ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 8 ด้านคือ การบริการหลักสูตร การบริหารการเรียนการสอน การบริหารการประเมินผลการเรียน การบริหารงานนิเทศภายใน การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ การบริหารการวิจัยและพัฒนา การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชา และการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทองใส เทียบดอกไม้ (2545 : 13) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานในโรงเรียนที่โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดมีขอบข่ายดังนี้

- 1) งานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้
- 2) งานด้านการเรียนการสอน 3) งานด้าน

วัสดุประกอบหลักสูตรและการสื่อการเรียนการสอน 4) การวัดผลและประเมินผล 5) งานห้องสมุด 6) งานนิเทศภายใน และ 7) งานประชุมทางวิชาการ

2. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ของผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการ มีการดำเนินงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการวางแผนงานด้าน และ 3) ด้านการนิเทศการศึกษา ในส่วนของหัวหน้าวิชาการมีระดับการปฏิบัติเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความเอาใจใส่ เป็นนักพัฒนา สามารถครองตน ครองคน ครองงาน ได้เป็นอย่างดี พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาจนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ให้ความช่วยเหลือบุคลากรในทุกด้าน เช่น การช่วยเหลือกันในด้านวิชาการ การใช้ทรัพยากร และการจัดทำโครงการพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ มาใช้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่

ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษชา ศรีสร้อย (2551 : 115-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียน และ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันและงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ที่ควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่ามี 2 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลักที่ 1 ขอบข่ายการดำเนินงานวิชาการที่ของโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 8 ดังนี้ 1) การ

วางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา องค์ประกอบหลักที่ 2 กระบวนการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 ดังนี้ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการดำเนินการตามแผน 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพงาน ซึ่งกระบวนการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรภัทร์ ภูเจริญ (2543 : 89) ที่เสนอแนวคิดว่าการทำงานที่เป็นระบบเป็นกระบวนการควรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวางแผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบประเมิน และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา นอกจากนี้การศึกษาของ Pornthem Rupun (2003 : 102) พบว่า การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในการวางแผนการทำงานและการร่วมกิจกรรมการทำงานทุกขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งการศึกษา

ดังกล่าวจะตอบสนองต่อการปฏิรูปโครงสร้างในการบริหารการศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร การประเมิน การสรุปผลและการปรับปรุงพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 57)

4. แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีประโยชน์ต่อคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวมสามารถตอบสนองความต้องการ และเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า แนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ทำ ความเข้าใจได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน และเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้ในการดำเนินการมี

ความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ด้านความถูกต้องผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียน มีความครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปใช้ในสถานศึกษา มีขั้นตอนที่เป็นระบบ มีความถูกต้องตามอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารควรเปิดใจกว้าง มีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลงโดยยอมรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น มีวิสัยทัศน์ในเรื่องการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการนำแนวทางการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาไปใช้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ เพราะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานวิชาการมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบหรือแกนนำ

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภู่งประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : อินโนกราฟฟิกส์จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทองใส เทียบดอกไม้. (2545). *คู่มือการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนบ้านหนองแสง*. มหาสารคาม : โรงเรียนบ้านหนองแสง อำเภอภูดิ่ง จังหวัดมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุชา ศรีสร้อย. (2551). *สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่สกลนครเขต 3*. วิทยาลัยนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). *การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วรภัทร์ ภู่งเจริญ. (2543). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ส.ส.ท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2556). *รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2555*. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหาร*. กรุงเทพฯ : พีแอลอีฟวิ่ง.
- Pornthem Rupun. (2553). *The expected role and performance of the basic education institute committee*. Country report. Office of education council. Thailand.